

לשמוע קול תורה – פסוק השבוע

פרשת ויקהל

לב ורוח

בפרשה זו ישנו ביטוי נפלא לרוח ההתנדבות השורה בישראל:

"וַיָּבֵאוּ כָּל אִישׁ אֲשֶׁר נָשְׂאוֹ לְבוֹ וְכָל אֲשֶׁר נָדְבָה רוּחוֹ אֹתוֹ הֵבִיאוּ אֶת תְּרוּמַת ה' לְמִלְאכַת אֹהֶל מוֹעֵד וְלִכְל עֲבֹדָתוֹ וְלִבְגָדֵי הַקֹּדֶשׁ" (שמות לה, כא).

נעמוד על טיבם של שני ביטויים בפסוק שנראים זהים: "כָּל אִישׁ אֲשֶׁר נָשְׂאוֹ לְבוֹ" ו"וְכָל אֲשֶׁר נָדְבָה רוּחוֹ אֹתוֹ". מה ההבדל ביניהם?

הרמב"ן מסביר שיש שני סוגים של התנדבות, המשקפים שתי רמות בגמילות חסדים: התנדבות בגופו והתנדבות בממונו. שני הסוגים נמצאו בעם ישראל: אלה באו ועבדו בגופם בהקמת המשכן, ואלה תרמו את חומרי הגלם. התורה מכנה את בעל רוח ההתנדבות שבא לתרום מממונו "אֲשֶׁר נָדְבָה רוּחוֹ אֹתוֹ", ואילו הבא לעסוק במלאכת הבניין נקרא "אִישׁ אֲשֶׁר נָשְׂאוֹ לְבוֹ". נשיאת הלב היא מדרגה גבוהה יותר, שיש בה התעלות של ממש, ואולי מכאן למדו חז"ל שגמילות חסדים בגופו גדולה מנתינת צדקה.

ואולם יש פן נוסף בהבדל שבין הלב לרוח. הלב הוא הרגש הפנימי הדוחף את האדם לפעול למען הזולת, והרוח היא הדחיפה הרוחנית, הבנת החשיבות שבהתנדבות והצורך בקבלת אחריות כללית. מבחינה זו גדול הנותן צדקה מן המסייע בגופו, כי בעוד המסייע בגופו יכול לעזור לפרט זה או אחר – התורם לצדקה יכול לתת מענה רחב הרבה יותר.

אם כן יש שתי דרכים בהתנדבות, שתיהן מבורכות ושתייהן נצרכות. יש צורך בידיים עובדות ויש צורך בחומרי גלם, ולשניהם נדרש כוח מניע של דחיפה פנימית ושל קבלת אחריות על הכלל. הלב והרוח.

שאל דוד בוצ'קו